

IT NIJE LJOCHT

bijdrage van Stichting Hattum de Vries

Elektriciteit is nu zo'n alledaagse energie dat het voor ons een vanzelfsprekende zaak is. Misschien verbaast het ons dat het nauwelijks ouder is dan honderd jaar. Het begon in 1879: Thomas Edison liet toen de eerste gloeilamp branden. In 1882 bouwden ze in New York de eerste elektriciteitscentrale.

Ook Oudega is al jaren voorzien van elektriciteit. We kenden vroeger het Provinciaal Electriciteitsbedrijf in Friesland (P.E. B.) en ook nog het Gemeentelijk Electriciteitsbedrijf van Smallingerland.

In het archief van Wietske de Vries is over de aanleg van de elektriciteit in Oudega het één en ander te vinden, omdat Wietske's vader, Hattum, één van de elektriciens van Oudega was.

In een brief van 9 augustus 1927 van het P.E.B. is te lezen dat ze bereid is op grond van artikel 34 der Installatievoorschriften 1927 H.K. de Vries te erkennen als installateur.

Hij moet daarvoor een waarborgsom storten van f 100,--.

In de 'Algemene mededelingen van het Provinciaal Electriciteitsbedrijf in Friesland' no 111 van 30 januari 1940 worden de lijst van erkende installateurs opgesomd.

In het boekje staat onder Oudega Sm. vermeld:

M. Kiers erkend met ingang van 1-8-1927

J. Nieuwdam erkend met ingang van 10-9-1937

H.K. de Vries erkend met ingang van 13-8-1927

Deze drie hebben dus Oudega van elektriciteit voorzien vanaf 1927.

Van elke aanleg of uitbreiding van een bestaande installatie werd een kaart gemaakt.

Op deze kaart staat als adres vermeld het perceelnummer. Omdat er nog geen straatnamen waren werd elk huis met een letter en een cijfer aangeduid. Zo heeft ons huis, It West 14, als nummer **B 83**. Dat nummer staat nog op een steen op de voorgevel.

Van ons huis is door H. de Vries de volgende kaart gemaakt. Installatie bij: G. Langhout.

Perceelnummer B 83 Meternummer 5083011

De kaart die gemaakt is op 16 juli 1941 betreft de uitbreiding van een bestaande installatie.

De uitbreiding staat achter op de kaart en betreft de aansluiting van een comfoor van 3000 Watt en een snelkoker van 1000 Watt.

De kaart is naar het P.E.B. gezonden en daarna teruggestuurd op 21 aug. 1941.

Transformatorgebied: <u>Oudega (Sm.)</u>	Aansluit n ^o : <u>15</u>	Ingeleverd: 20 JUNI 1941	n ^o : <u>35732</u>
Installatie bij: <u>G. Langhout</u>	Adres: <u>Oudega (Sm.)</u>		
Geïnstalleerd door: <u>H. de Vries</u>	Adres: <u>Oudega (Sm.)</u>		
Perceelnummer: <u>B03</u>	Meternummer: <u>5003011</u>	TEEKENS:	
Betreft het een nieuwe installatie?		♂	Enkelpolige dooschakelaar.
Betreft het een uitbreiding v.e. bestaande installatie?	<u>ja</u>	♂♂	Serieschakelaar.
Opmerkingen: <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; width: fit-content;">Bij uitbreidingen, meter- nummer duidelijk door installateur in te vullen!</div> VERZONDEN 21 AUG. 1941		♂♂♂	Wisselschakelaar.
		♂♂	Kruisschakelaar.
		♂♂C	Schakelaarwandcontactdoos.
		♂♂C	met randaarding. "
		⚡	Driepolige wandc. doos met randaarding voor Electr. fornuis.
		X	Lichtpunt.
		⊗ ³	Meervoudig lichtpunt.
		W.D.	Waterdicht.
		(M)	Eénfase motor.
• Door het bedrijf in te vullen.			
Gekeurd op: <u>16 Juli '41</u>	• Schema goedgekeurd, voor den Directeur		• Aangesloten op: <u>16 Juli '41</u>
Resultaat: <u>Gezond</u>	<u>Rapport.</u>		• Districts. ambt/
Overgenomen door:			• De Opzichter:

Zo zijn er ettelijke kaarten in het archief te vinden.

Wietske wist veel over de aanleg van de elektriciteit in Oudega. Ze zei dat de mensen in Oudega spraken over 'it nije ljocht' als ze de electriciteit bedoelden.

Sommige lampen moesten worden omgebouwd. Zo wist Wietske nog dat Hattum de lamp die boven de preekstoel hing in de Gereformeerde kerk moest veranderen. Hij heeft toen die lamp mee naar huis genomen. Samen met Wietske hebben toen haar vader en moeder besloten hoe de lamp er uit moest zien. Hij werd voorzien van kelkjes.

Bij de restauratie van de lamp in 1980 voor de nieuwe kerk is hij weer veranderd en van elektrische peertjes voorzien.

In verband met de komst van de beamer is hij momenteel niet te zien en wordt hij weer gerestaureerd. Het is de bedoeling dat hij daarna weer een plaats krijgt in de kerk boven in het liturgisch centrum. Het is dus een lamp met een geschiedenis.

Wanneer Hattum is overleden wordt dit in een brief van 28-10-1969 aan het P.E.B. doorgegeven. Met ingang van 24 november 1969 is de inschrijving als regionaal erkend installateur krachtens artikel 17 sub. 1 van het R.E.I, 1959/1962/1968 doorgehaald wegens opheffing van de zaak. Het in bezit zijnde bewijs van inschrijving moet dan worden teruggezonden.

Deze brief is per aangetekend schrijven verzonden.

Bij deze brief zit een aantekening van Wietske. Daarin schijft ze: "Naar aanleiding van uw aangetekende brief van 28 Nov. 1969 deel ik u mee dat ik het bewijs van inschrijving van vader niet kan vinden. Mocht ik het vinden dan zal ik het u direct toezenden". Dit is niet gebeurd.

Wel heeft ze de erkenning later teruggevonden want ze zat in een envelop, gestempeld 7 VIII 73 en ze zit dus nu in het archief.

Hattum is dus ruim 40 jaar installateur van het P.E.B in Oudega geweest. In het archief zitten een aantal van de meldingen die hij gedaan heeft van de installaties of van de wijzigingen. Hij heeft daarvoor echter ook al elektriciteit aangelegd.

Uit een melding van 1 November 1925 aan het Gemeentelijk Electriciteitsbedrijf van Smallingerland blijkt dat hij een lichtinstallatie wijk B no 67 heeft uitgebreid met een aansluitwaarde van 75 Watt.

Het blijkt dat het gezin de Vries op 18 maart 1932 een radio heeft aangeschaft van het merk Telefunken van f 117, 50. Ze krijgen een korting van f 29, 37 en betalen dus f 88,13. De radio is geleverd door Firms Gebr. van der Veen uit Leeuwarden, groothandel Electro-technische artikelen.

Tot zover het een en ander over de aanleg van de elektriciteit in Oudega. Mocht u geïnteresseerd zijn dan kunt u op verzoek inzage krijgen in de archiefdoos die over de installateur Hattum de Vries door ons is gemaakt. Daarin vindt u o.a.verscheidene kaarten die zijn opgezonden naar het P.E.B.

Oeds Zanstra.